

vad paripán átgázolt a naptalan Nyugat és most vérében fetrengve hever a hódító Európa lábai előtt». Az arab dal «feltörő sírás talán az elvesztett szabadság után». Sajnálja, hogy Észak-afrika 14 millió arabja alszik, hogy az ifjú arab mozgalom erőtlen, hogy kevés az intelligencia s az is behódol a franciáknak. Úgy érzi, «hogy az arab városrészekben egy faj lelke lángol, melyet a történelem viharai leszorítottak a hatalom polcáról, hogy aztán újra megújulva és megfrissülve ismét megjelenjék a történelem színpadán és visszakövetelje jogait». Már-már azt hisszük, hogy az arab nacionalizmus programját vallja az író, de aztán sajátságos, oly jellemzően erdélyi lélekre valló fordulattal, a fehérek és színesek jövőjéről «közös nagy világhazájára» apellál.

Mérey Ferenc.

Nagy Lajos : Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. 51 képpel, Budapest, 1931. — 1930-ban az aquincumi múzeum az óbudai Raktár-utcában ásatásokat kezdett, melyek meglepő eredményre vezettek. A városi bérházak előtti, parkírozásra szánt területen egy ókeresztény kápolna alapfalai kerültek elő. Ez a kápolna az úgynevezett cella trichorák ritka fajába tartozik, azaz három félkörös és egy négyszöges épületrész összefűzéséből áll. A kis kápolnát még a IV. században a Pannoniába költözött keresztények emelték, a római impériumnak abból a szakából származik, mikor az aquincumi pogány szentélyek már pusztulni kezdettek s az új vallás diadalmas pályáján megindult. Az ásatásokat Nagy Lajos, az aquincumi múzeum szerencsés kezű,

kiváló öre vezette s a munka befejeztével a főváros gazdagon illusztrált, díszes kötetben állított emléket az új leletnek, mely a honi föld ősi kultúrájának ismét értékes tanubizonysága. Gondoskodás történt arról, hogy maga az emlék se tűnjön el, a cella trichora alapfalait az eredetitől könnyen megkülönböztethető falazással félméter magasságba felemelték, bekerítették, környékét rendezték s ezzel Budapest igen érdekes látnivalóval gyarapodott.

Az ásatások kapcsán jelentős kisebb leletek kerültek napvilágra. A talált római pénzek nagyban elősegítették az épület korának meghatározását. Néhány kisebb bronztárgyon kívül római bélyeges téglák s úgynevezett terra sigillata-edények töredékei alkotják a leletek legértékesebb részét. A fejlett római fazekasságra élénk fényt vetnek a domború, figurális díszítéssel ellátott edények, melyeket az archeológia már oly pontosan ismer, hogy gyarak szerint tud elkülöníteni. A cella trichora törmelékei között aquincumi, ittenweileri és rheinzaberni edénytöredékek kerültek napvilágra, jeléül annak, hogy a későrómai kor már épüget ismerte a nemzetközi exportot és importot, mint a mai idők.

Nagy Lajos könyve a pannoniai ókereszténység kutatásának igen jelentős állomása. A honi archeológia eddig főképp a pogány római emlékekkel foglalkozott, pedig a korai kereszténység kultúrtörténetileg és művészetiileg egyaránt becses emlékei is nagy figyelmet érdemelnek, annál is inkább, mert vallási vonatkozásaiknál fogva túléltek a népvándorlás áradatát s mai is aktuálisak.

G.